

Ti. lxxi. z De libero arbitrio hois

it bonū hois inq̄ntū hō est. **U**teri⁹ seq̄/
tur q̄ fides christiana nullo mō est cōtra
naturā. imo p̄ natura z pro bono nature
ad cōplementū nature et ad ei⁹ p̄fectōnē.
q̄ est ad exaltationē et dignificationē na
ture hūane. p̄pter quā omēs alie nature
sunt facte: et cui oēs alie nature seruiūt. z
p̄ p̄ns oppositū fidei est p̄tra naturā et p̄
malo nature. q̄ vilificat ac destruit natu
ram humanā q̄ntū in eo est. et p̄ p̄ns om
nes alias creaturas inferiores. q̄ vt di/
ctum est oēs alie creature sunt facte p̄pter
hoiem. nā q̄ nocet dño: nocet oib⁹ subdi
tis dñi. **U**teri⁹ seq̄tur q̄ q̄ credit z affir
mat fidē christiā: nullo mō est increpa
bilis neq; a deo neq; ab aliq̄ creatura. q̄
credit q̄ meli⁹ est p̄ hūana natura. **E**t li
cet q̄ fides christiana nō eēt vera: q̄ est
impossibile: excusat⁹ eēt corā deo z oib⁹
creaturis. q̄ affirmat z credit partē meli/
orē z mag⁹ amabilē: z q̄ mag⁹ est p̄ bona
utilitate z p̄fectiōe hois inq̄ntuz hō est. et
h̄ tenet facere. hoc enī clamat ois creatu
ra. et q̄ facit q̄ debet: est excusat⁹ ab oi
bus. et q̄ facit oppositū: ille increpādus
est et culpa dignus a deo et a natura z ab
omni creatura: z nullā habet excusationē.
q̄ relinquit q̄ bonū est: z eligit maluz et
partē mag⁹ odibilem neq; vtilem.

Alia confirmatio ad debitum.
Titulus. lxxi.

Ites etiā q̄ nō solū fides christia
na est mag⁹ amabilis z deside
rabilis q̄ ei⁹ oppositū: sed etiā ē
publicata: p̄dicta: annūciata z p̄conizata
p̄ orbē vniuersum: p̄ hoies etiā sanctissi
mos ois natiōis: etiā credere nolentibus
sunt dānationes eterne p̄noscitate: z credē
tibus eterna p̄mia sunt p̄missa. **E**tiam p̄
p̄firmatiōe z veritate fidei xp̄iane q̄ plu
res mortui z martyrizati sunt volūtarie.
Oppositū f̄o fidei nō est p̄dicatum neq;
annūciatū p̄ vniuersuz orbē cū cōminati
one pene eterne. neq; cū p̄missiōe vite et/
ne: neq; etiā p̄ sustinēdo oppositum fidei
mortui sunt plures et deuoti viri. **E**tiaz
in ip̄a vixerūt infiniti homies: nobiles et
magnates laudabiliter z māfuetesq; in
finē. **D**ia ḡ ista et plura alia reddūt hoies
nō credētes neq; affirmātes fidē xp̄ianā

inexcusabiles z culpabiles z vigorāt z cō
firmāt credētes: z faciūt eos stabiles in fi
de z oino excusabiles. **T**utū est ḡ et secu
rū stare i fide tā rōnabili in q̄ hō credit su
am p̄fectionē et bonū: ad q̄d ē fact⁹ a deo
z ordinar⁹. **E**cce ḡ q̄lis cognitio genera
tur i nob̄ duz cōparam⁹ hoiem ad alias
res inferiores p̄ p̄ueniētā et differentiā.
qm̄ ex h̄ mag⁹ coḡscimus nōsmetipos ac
n̄ram naturā ac debitū z obligationes. et
sic generat̄ scia de hoie inq̄ntū hō est.

De cōparōe hois ad alias res put hō
est penes differentiā liberi arbitrii: p̄ q̄d
sit cognitio certissima de hoie z opibus
ei⁹ q̄ immediate ducūt hoiem in cogniti
onem dei. **T**itulus. lxxij.

Quoniam autē
cognitio de deo que orit̄ ex p̄
pria natura est nobis certior z
magis familiaris et placens. ideo q̄ntuz
possumus laborare debemus vt cogno
scam⁹ naturā hois / et p̄ nō strā naturam
quā intra nos habem⁹ cognoscam⁹ deū
et oia de deo. q̄ tūc cognitio est nob̄ val
de p̄p̄nqua cū est intra nos. **Q**uāuis au
tē multis modis p̄ cōpationē homis ad
tres ḡdus inferiores cognouerim⁹ deū eē
et suas p̄p̄ietates: n̄ adhuc restat alius
modus valde secur⁹ et grossus. et q̄ ab oi
bus p̄t videri facilliter p̄ quez nascit̄ cog
nitio de hoie et de opib⁹ eius: q̄ vltra dñi
cit in cognitionē dei certissimā. **I**ste autē
modus est p̄ differentiā liberi arbitrii.
Un̄ autē omēs res triū graduū inferiorū
carent libero arbitrio. **I**deo opantur sua
opa nō libere z volūtarie: sed ex necessita
te nature vel ex impetu: nec habent pote
statem z dominiū suaz opationū. nec co
gnoscunt sua opa neq; iudicant de suis
opibus: nec sciūt q̄d faciunt. z hoc est. q̄
nō habēt liberū arbitriū. sed hō q̄ est i q̄r
to ḡdu p̄pter hoc. q̄ habz libez arbitri
um. id est dñs suaz opationuz. **I**ō opat̄
liber et sicut dñs z nō ex necessitate: et p̄t
iudicare de suis opib⁹ z deliberare ante
q̄ faciat. **I**sta ḡ est generalis differentia
hois ex vna pte et oim̄ aliarū rerū z opa
tionū illaz ex pte altera. q̄ hō inq̄ntū hō
opat̄ ex libero arbitrio, sed alie res opat̄

Hō est
dñs sua
rū opa
tionum

et credere illud
gaudū seu p̄o
m̄ ē magna cō
p̄tentia? oppo
et dēperatū. **E**t
p̄ que generatur
z ip̄esat̄ con
nq̄ntum hōi
nis.
de fide xp̄iana.
c
id continetur
est magis ama
b̄ hominē inq̄
sua. vt nihil ē
le: q̄ illud q̄d
nis et cum esse
gis cōuenit cū
erpetuo. ergo
q̄ eius oppo
fidei christia
z gaudia ho
esse creatuz
ē hominē
ngere cum
debere pet
generant in
positū vero
sed p̄uatio
rindē: q̄ q̄li
ure credere
s oppositū.
relecta fide
negare: z a
tare. **P**ostq̄
ē xp̄ianam q̄
z t̄m̄ pon
est ei meli⁹
eru ad ip̄i
ū et solari
reū alie cre
re deniat⁹ et
ordine om
h̄ imo h̄ bo
ū malū z dā
rad suū bo
est h̄ hoiem.
et credere fi
intra se q̄d
mini z destrui

ex necessitate. Et inde sequitur quod operatio
 hois in quantum hois: multum differunt ab opa
 tionibus aliarum rerum: et sunt alterius conditionis
 et alterius nature. Nam opera hominum sunt dignis
 sima: nobilissima de sua natura: eo quia
 sunt facta cum deliberatione et libertate volun
 tatis: quod non capit estimationem. et excedunt in
 dignitate sine mensura opera aliarum rerum. Item
 propter istam differentiam sequitur quod opera hois dicuntur
 sua: quod sunt sua proprie facta: sed opera aliarum
 rerum non sunt ipsarum rerum que operantur. quia
 potius agunt quam agunt. Item sequitur et
 hoc quod opera hois imputantur homini. sed
 opera aliarum rerum non imputantur eis. Item ex
 ista differentia sequitur quod opera hois in quantum
 homo est sunt laudabilia: honorabilia
 vel vituperabilia: approbabilia vel repro
 babilia: et sunt remunerabilia et punibi
 lia. Et ideo iudicabilia et examinabilia.
 Unde in homine remanet aliquod quod non est
 opus: sed sequitur ad opus. et hoc est meri
 tum vel demeritum seu culpa. Ita quod ipsa
 opera postquam sunt facta relinquunt in homi
 ne meritum vel culpam. et hoc est ideo. quod opera
 tur cum libertate ac ratione vel voluntate. Sed
 opera aliarum rerum non habent tales proprietates:
 eo quod non sunt tales et ideo opera ho
 minis ordinant hominem: vestiunt ac ornant
 vel maculant et viciant hominem propter illud
 quod remanet ex ipsis. Ulterius quod homo be
 ne potest operari vel male. et hoc voluntarie.
 et ex hoc generatur et remanet in homine cul
 pa seu premium. Ideo ultra opera hominis
 debet de iure nature aliquod: scilicet premium vel
 pena: quod non debet operibus aliarum rerum.
 Unde homo tenetur operari in quantum poterit.
 quod non debet esse ociosus. quod debet imple
 re mundum suis operibus. sicut alie res conti
 nue et incessanter operantur et non sunt ociose:
 et tenentur melius operari quam poterit: sicut faciunt
 alie res. Nam ex hoc decoratur universum et
 totus ordo creaturae. quod non propter hoc ha
 bet libertatem. scilicet ut non operetur: sed ut non ma
 le operetur. quod si ad hoc haberet liberum arbi
 trium ut male operaretur: tunc haberet illud ad
 suum malum damnum et perditionem. quod absur
 dum est cogitare in homine: cum alie res id
 quod habent non habent ad suum damnum et
 malum: sed eorum perfectionem. Etiam hoc liberum
 arbitrium ut continue et incessanter bene ope

retur sicut alie res: et quod ex illo libero arbi
 trio consequantur premia et retributiones que in
 aliis rebus non possunt sequi. quod non operantur ex liber
 rate. nam si homo non operetur ociosus est et
 non operatur ad quod ordinatus est. et si male
 operatur tunc non operatur sicut alie res inferior
 res que operantur ex necessitate. Et si homo tunc fa
 cit et operatur mala. tunc vult mala operari
 et non bona: cum poterit ita bene bona fa
 cere sicut ceterae res faciunt bona. et ipse
 solus destruit ordinem creaturarum et ledit
 propriam naturam et diminuit bonum proprium
 et corrumpit seipsum: et ipse perturbat armoniam
 totius universi cuius ipse principalior pars
 extitit. Et ergo de iure naturali debet si
 bi vituperium et confusio. et si facit id quod
 debet: tunc ornatur et decoratur ordinem uni
 versi: et meretur habere premium et honorem.
 Et sic sunt quatuor que sequuntur ad ope
 ra hominis de natura sua et non ad alia opera
 aliarum rerum. scilicet meritum et culpa: pena et glo
 ria. et est tanta obligatio unius ad alterum
 quod unum non potest sine altero esse: neque
 possunt separari. quod primo ad opera hominis
 postquam sunt facta: sequitur vel culpa vel me
 ritum: et postea ad culpam sequitur pena: et
 ad meritum premium. Recolligendo igitur
 omnia opera hominis in quantum homo est: in
 veniuntur tales proprietates inseparabiles
 vel ultra opera aliarum rerum. scilicet quod dicuntur sua et im
 putantur homini. et ex eis nascitur meritum
 vel culpa: et ideo eis debet pena vel pre
 mium. Et propterea sunt laudabilia vel vi
 tuperabilia: premiabilia vel punibilia. et
 si sunt bene facta: sunt honorabilia vel di
 gnissima. et si sunt male facta: tunc sunt vi
 tuperabilia et reprehensibilia. et vel deco
 rant universum vel deturpant. Et omnes
 istas condiciones habet ex sua radice. scilicet
 licet quia sunt voluntarie et ex libertate fa
 cta. Ecce qualiter et comparatione hominis
 ad alias res penes differentiam liberi ar
 bitrii generatur et nascitur magna cogni
 tio et scientia de homine in quantum homo
 est: et ex operibus eius. Que ulterius in
 ducunt nos ad magnam dei noticiam et co
 gnitionem infallibilem.
 Hic ostendit qualiter cognitio nunc habita
 de homine et operibus eius ducit nos et faciat
 ascendere in dei cognitionem et suarum proprietatum.

Quarta
 or nafa/
 lise sequi
 tur ad o
 pera ho
 minis

Opera
 hois di
 cuntur
 sua.

Impu
 tantur
 sibi.

Sunt
 laudabi
 lia

Et sunt
 culpabi
 lia

Eis de
 bet natu
 raliter p
 mium

Hoc h
 u. arbi
 trium
 ut non
 male
 operetur

Titulus. lxxxij.

Quonia autem

hō in q̄stū hō est tal' nature q̄ facit opa sua talia: ad q̄ natu-
ra sua sequit' meritū 7 demeritū. 7 p̄ q̄ntis
debet eis premiū v'l pena. et dicunt' p̄mi/
alia vel punibilia. 7 p̄ q̄ntis etiā iudicabi/
lia vel examabilia. Et q̄ hō n̄ p̄t remune-
rare in q̄stū hō est: 7 cū opa hoīs req̄rant
hoc. Ideo necesse ē q̄ sit aliq̄s supra ho/
minē maior: q̄ possit hoc remunerare vel
punire: 7 correspondere sibi fm̄ sua opa.
Si enī nō eēt aliq̄s q̄ possit hoc facere:
sequeret' q̄ hō esset frustra 7 inuanum. qz
opa eius essent frustra. qz vltra alia opera
aliarū rerū sunt premiaia 7 punibilia. et
si nullus sit q̄ correspōdeat opibz suis p̄/
miando. seq̄tur q̄ totū vniuersū n̄m est fru-
stra 7 inordinatū. qz oīa inferiora seruiūt
homini: 7 sunt p̄pter hoīem. et hō ē pars
p̄ncipalis vniuersi. Et si hō est frustra. se-
quit' q̄ totū residuū est frustra. Et tū vi-
demus ad sensum: q̄ oīa inferiora vsq̄
ad hoīem sunt ordinata: et tū hō nō ordi-
nauit illa. Sequit' ergo q̄ etiā hō erit or-
dinatus. Et etiā sequit' q̄ aliq̄s responde-
bit homi fm̄ ei' naturā. Aliter esset dare
vacuū in vniuerso et maximū. imo totū
erit vacuū. qz opa hominis sunt vacua. q̄ a
de natura sua sunt capacia premiū vel pu-
nitionis. Et si eis hoc nō det: tunc mane-
bunt vacua. 7 tū vacuū esse in natura est
impossibile: etiā in minimis rebz. qz citi'
celū descēderet anteq̄ h̄ pmitteret. Et q̄
ergo in minimis rebz natura nō patitur.
quō in maximis patiet'. sicut sunt opera
hominis in q̄stū homo est: Un̄ videm' q̄ i
natura cuiuslibet rei correspōdet qd̄ sibi. p̄-
prium est et p̄portionabile ac debitū. qz
nihil remanet vacuū: sed cuiuslibet rei cor-
respondet fm̄ suā naturā illud qd̄ erigit.
Ut verbi gr̄a. Rebz visibilibz correspon-
det oculus ad videndū. rebz audibilibz in-
aures ad audiendū. rebz intelligibilibz in-
tellectus. et sic de alijs. et h̄ est vt oīa ista
nō fiant frustra talia. Quare ḡ nō simili-
ter correspondet rebz premiailibz premia/
tor ad premiandū: et punitor ad punien-
dum: et rebz iudicabilibz iudex ad iudicā-

dum: Et hoc vt merita et demerita non
sunt frustra nec i vacuū talia. h̄ nō p̄t pari-
ordo vniuersi. Ergo necessario correspō
debit homi iuxta opa sua aliq̄s p̄miator
seu punitor maior hoīe. Item qz opa ho-
minis imputant' homi. et iō si male agit:
ipse est in culpa illi' mali: etiā est in eo cul-
pa. ḡ in culpa est hō qm̄ male opaf: 7 qm̄ fa-
cit qd̄ nō debet facere: sibi totū imputan-
dū est. qz potestare faciendi habz 7 nō fa-
ciendi. Ergo postq̄ est in culpa: alicui
fit offensa: alicui fit iniuria q̄ est in natu-
ra. Ergo hō statim alicui obligat': dū est i
culpa ligat' debitor sit. qz culpa in q̄stū
culpa obligat homiē de natura sua ad
penā: 7 facit hoīem debitore naturaliter.
Et tot quot sunt culpe: tot fiunt obligati-
ones ad penā. 7 h̄ impossibile est aliter eē
Ergo de iure nature hō remanet obliga-
tus ad penā p̄pter culpā. Seq̄tur ḡ q̄ a/
liq̄s est supior hoīe: cui est obligat' hō p̄-
pter culpā: et cui' sit debitor qm̄ male ope-
raf. et etiā cū culpa nō possit remoueri nī
si p̄ veniā v'l p̄ solutionē penc. Et cū ho-
mo nō possit sibi met dare veniam de sua
culpa: nec soluere neqz remittere debitū
p̄prium. seq̄tur q̄ aliq̄s est supra hoīem: q̄
pōt hoc facere 7 dare v'l remittere. Quia
ḡ necessario culpa hoīs arguit 7 p̄cludit
deum esse. et silr meritū hoīs arguit deū
esse. Et ideo bonū argumētū pōt for: ma-
ri ex isto. Hō pōt peccare. ḡ de' est. Silr
dicendo. hō p̄t bñfacere et bñe meritū. ḡ
deus ē. Sic ḡ opa hoīs in q̄stū hō ē ne-
cessario p̄cludūt aliq̄s esse maiorem su-
pra hoīem q̄ sit premiator et punitor: re-
munerator 7 retributor.

Et ex opibz hoīs ostendit' q̄ ille q̄ est
supra hoīem p̄miator et punitor: est sume
potens: summe sapiens: summe iustus.

Titulus. lxxxij.

Quonia ad recte

7 debite remunerandū: et ad
dandū cuiuslibet opī qd̄ fm̄ na-
turā suā ei debet: necesse est q̄ oīa opa p̄or-
dinent': examinent': discutiānt' ac recte iu-
dicent'. Aliter eēt inordinatio 7 p̄fusio in
vniuerso: qd̄ natura nō patit'. Quia vide-
mus q̄ nobilitor aīa ē in corpe humano

Q̄ sit a/
liq̄s pze
miator l'
punitor
operum
homis.

Hoī rñ
det aliq̄
p̄miator

Titulus. lxxxv. z. lxxxvi.

q̄s in corpe asini. eo qz ei debet meritū: p̄/
miū z remuneratio: z alteri nō debet. **Et**
qz opa hoīs sunt magis vel minus remu-
nerabilia. vel etiā magis vel minus puni-
bilia. fm qz cōplacētia maiori vel minori
fuerint facta. z fm maiorē vel minorē co-
gnitiōē: et fm qz fuerūt magis vel min⁹
bona: magis vel min⁹ etiā mala. **Idō** ne-
cesse est qz ille q̄ debet p̄miare vel punire:
cognoscat: discuriat et discernat oīa opa
hoīs. z qz ponderet et qz nullo mō possit
falli: vt sic recte z infallibiliter iudicet. z h̄
q̄ntū et q̄le. z vt oīa recte et iuste iudicet. z
oīa sint p̄portionata: z in natura nihil in-
ordinatū sit qd̄ esset si quodlibet op⁹ ho-
minis nō h̄ret qd̄ ei deberet. **Et** idō neces-
se est: qz aliq̄s sit q̄ habeat plenā et p̄fectā
cognitiōē de omnib⁹ opib⁹ humanis. z
clare z apte videat opa oīa toti⁹ huma-
ne nature. **Similr** sciat z cognoscat oēs
cogitatiōes z desideria hoīm: ac etiā ver-
ba: z oīa interiora et exteriora. z q̄a opus
hoīs fm intentionē faciens ē magis et mi-
nus p̄miabile vel punibile. idō necesse est
vt ille q̄ debet eē p̄miator v̄l punitor: p̄-
fecte z clare cognoscat oēs intētiōes z vo-
lūtates oculras oīm hoīm. **Aliter** impos-
sibile esset: qz posset recte remunerare seu
punire aliq̄d opus homīs. qz totū oritur
ex intētiōe z voluntate. **Et** ista est radix
et origo remuneratiōis et punitōnis. **Et**
qz iā oēs hoīes q̄ simul viuūt: etiā simul
opant. **Idō** necesse ē qz simul z semel etiā
videat oīa opa oīm hoīm viuētiuz. **Et**
sitr etiā intētiōes z volūtates z deside-
ria ac v̄ba. et nō solū oīm viuētiuz sed
oīm p̄teritoz. **Quia** necesse ē qz nihil ob-
liuiscat: sed oīa retineat i memoria: vt nō
sit aliq̄d mīmū op⁹: qd̄ non habeat qd̄ ei
debet. **Cogitem⁹ z pensem⁹** q̄tū eēt vide-
re z cognoscere opa: cogitatiōes z volun-
tates atqz desideria vni⁹ hoīs a p̄ncipio
sue discretiōis vsqz ad finē vite sue z plus
duoz: z adhuc pl⁹ triū vel q̄ttuoz. et qd̄
tūc miliū miliū: **Si** q̄ cogitem⁹ z pense-
m⁹ q̄tū miliū milia fuerūt hoīm: et q̄tū ad/
huc sunt. z q̄tū milia miliū fuerūt cogitati-
ones: tot miliū z volūtates: v̄ba et opa. z
qd̄ oīb⁹ illis de iure debet. **Ecce** possum⁹
p̄cludere qz sapiētia et sciētia illi⁹ q̄ est su-

Optz p̄
miatorē
h̄re oīm
p̄gnitiōz

Qz vide
at omia
opa ho/
minū sit

p̄a hoīem: necesse ē qz nō habeat mensu-
ram: z qz nō h̄eat terminū. **Est** q̄ sūme sa-
piens: sūme sciens: sūme cognoscens: ac
sūme z p̄fecte ac clarissime omia videns.
Sic q̄ oīa nuda z apra sunt oculis ei⁹: et
nihil inuisibile ē in p̄spectu ei⁹. **Est** q̄ in-
dex sapientissim⁹: sciētissim⁹: nullo mō
fallibilis. z idō est eē. qz h̄ arguit et exigūt
opa hoīs de eoz natura inq̄ntum hō est.
Vide q̄ sciētia dei infinitā: latissimā z p̄-
fundissimā: qz h̄ req̄runt opera hoīs vt
recte et debite remuneret aut puniat.

Qz est etiam summe potens.

Titulus. lxxxv.

Et qz ad remunerādū z puniēdū
nō sufficit rectū iudiciū: necqz sci-
entia aut sapia. imo etiā req̄ritur
potētia: vt possit de factis dare z retribu-
ere cuilibet qd̄ ei debet: ac punire quodli-
bet opus fm suā exigentiā. et illud qd̄ ius-
te ē sentētiatū: possit etiā exeq̄. **Et** qz opa
hūane nature sūt q̄si infinita. idō req̄rit in-
finita potētia ad remuēradū z ad punien-
dū. et etiā req̄rūt diuersas maiores z mi-
nores retributiōes ac penas. fm qz opa sūt
magis bona vel magis mala. **Idō** necesse ē
qz ille q̄ est supra hoīem: nō solū oīa vide-
at et cognoscat z iudicet: s̄z etiā qz habeat
plenissimā ptatē remunerādi z puniēdi:
vt sic nihil remaneat irremuēratū seu im-
punitū ex p̄te sue impotētie. qz al̄s eēt ali-
qd̄ inordinatū et vacuū in vniuerso: qd̄ ē
impossibile: vt sup̄i p̄batū est. **Est** q̄ sū-
me potēs remuērator z punitor. qz h̄ exi-
gūt opa hoīs inq̄stū hō est cui nihil p̄t re-
sistere. **Qz** etiā est sūme iustus.

Titulus. lxxxvi.

Qz sapiam ad recte iudicandū z di-
scernendū: ac h̄re potētiam: nisi
etiā habeat bonā voluntatē ad h̄ recte vo-
lendū. **Et** p̄ q̄s qz habeat sūmā z rectissi-
mā iusticiā: vt sic velit iustissime et equis-
sime dare cuilibet qd̄ s̄mū est: et qz ei debe-
tur p̄ iusticiā: nec sit acceptor p̄sonaz. sed
retribuatur et puniat fm merita z demerita
vt nullū bonū relinq̄t nō remuēratū: ne-
qz nullū malū impunitū. **Est** idō necesse qz
h̄eat iusticiā inflexibilem et inuariabilem: inco-
uertibilem z imutabilem. aliter ordo vniuersi

Ti. lxxxv.
ij.

periret: qd fieri nō pōt. Est ḡ sūme iustus remunerator 7 punitor. **¶** Recolligendo ḡ oia dicam: qd hō in q̄stū hō h; libez arbitriū: p qd facit opa meritoria seu de/meritoria. Et ideo necesse est qd in natura sit aliq̄s p̄miator vel punitor. Et etiaz qd iudex sit sūme sapiēs: sūme potēs: sūme iustus. Sūme sapiēs: vt p suā ignoran/riā nihil maneat indiscussū. Sūme po/rens: vt p suā impotētiā nihil maneat ir/remuneratū seu impunitū. Sūme iust: vt p suā voluntatē corruprā nihil mane/at ideterminatū. Sed totū qd libero ar/bitrio est cōmissus: p̄fectā 7 cōpletā habe/at recōpēsaz. hoc autē clamat totū vniuer/sūm: cui hō p̄ncipalior pars existit. Et etiaz opa hoim hoc rēqrunt: q̄ volūt habe/re debitū. scz penā vel premiū.

¶ Necesse sit qd sit vnus p̄miator et punitor 7 nō plures. nec nisi vn⁹ iudex.

Titulus. lxxxviii.

¶ Et qd oia opa hois sunt remune/rabilia seu punibilia. et h̄ ex vna 7 eadē radice. scz p̄cedūt ex libe/ro arbitrio: qd est vn⁹ 7 eiusdē nature in oibus hoibz. Quia etiā oia opa debēt re/citissime remunerari seu puniri: et nulluz debet relinqui. 7 si essent plures p̄ncipa/les remuneratores 7 punitores seu iudic/es: esset inordinatio seu cōfusio maxima in remunerādo 7 puniēdo. et opa hois nō possent recte p̄miari 7 puniri: nec exami/nari et iudicari. Un⁹ oporteret qd tantam potestātē haberet vn⁹ sicut alter. et tantā sciētiā seu sapiām: potestātē ac iusticiāz ac voluntatē sicut alter. 7 qd vnus sciret: alter sciret: et semp eēt cōcordes. sed h̄ nō pōt esse. qz h̄ repugnat nature qd plures sint: qz si eēt plures: et q̄libet h̄ret pote/statem distinctā ab alio: et sciētiā et vo/luntatē: possent esse discordes. Et etiam esset sup̄fluitas in natura. 7 sic opa hūa/na nō possent recte seu debite ordinari et iudicari. **¶** Sic ergo opa hois in q̄stū hō est: rēqrunt 7 erigūt tm̄ vnū p̄miatores 7 punitore ac iudicē. qz aliter eēt impossibi/le: qd haberent qd eis deberē p iusticiā. 7 vniuersum eēt inordinatū: nec posset sta/re. Et etiā qz libez arbitriū esset eiu/dez et vnus nature in oimibz hoibz. qd est ra/

dix et origo retributionis meriti 7 deme/riti. qz rēqrunt tm̄ vnū et eundē retribu/tozem ac iudicem et nō plures.

¶ Principalis remuneratio hois in/quantū homo est intellectualis: spūalis et inuisibilis et nō corporalis.

Titulus. lxxxviii.

¶ Quia autē opa hois sunt remune/rabilia 7 punibilia ppter liberū arbitriū. qd est causa 7 radix re/muuerationis ac punitōis. Et cum hō sit hō ppter liberū arbitriū: et p̄b separat a bestijs. Sicut cū libez arbitriū sit intelle/ctuale: spūale 7 inuisibile: et nullo mō cor/porale: nec sensibile neqz visibile. seq̄tur qd p̄ncipal remuneratio aut punitio ho/minis in q̄stū hō est: debet etiā esse intelle/ctualis: spūalis 7 inuisibilis: et nullo mo/do corporalis neqz sensibilis neqz visibilis. qz remuneratio correspondet radici: que nō est corporalis. postq̄z tota radix vn⁹ oriē meritū est spūalis. nec etiā remunerare de/bet esse corpale. qz nullū corpale p̄t cōpa/rari ad intellectuale et spūale: neqz oēs ref/corporales possent satisfacere vni rei opate homis in q̄stū hō est. si iuste debz remu/nerari. Sic ḡ opus hois in q̄stū hō est: rēqrūt remuneratiōem intellectuālē 7 spū/alem. et sicut de punitōe hois in q̄stuz hō est. qz su a p̄ncipalis punitio est spūal: in/telectualis et nō corporalis. Quia remune/ratio hois d̄z recipi in hoie: et eē in hoie: 7 nō extra hoiem. ideo ē necesse qd remu/neratio hois in q̄stū hō est: recipiat in li/bero arbitrio a q̄ oriē meritū. 7 necesse est qd in libero arbitrio sit capacitas premiū ad premiū. et ideo cū libez arbitriū cōphē/dat voluntatē et intellectū. sequit̄ qd p̄nci/palis remuneratio hois in q̄stū hō est: est in ipa voluntate et intellectu. et p̄ oīs to/ta capacitas premiū p̄ncipalis. Ergo to/tum qd debet hoī in q̄stū hō est: est ex su/is opibz in bonū et remuneratiō volūta/ris 7 intellect⁹. Seq̄tur etiā qd p̄ncipale bonū hois in q̄stū hō est: est bonū intelle/ctuale 7 volūtariū. 7 p̄ oīs malū hois in/q̄ntū hō est: est malū intellect⁹ 7 volūtariū. Et inde seq̄tur qd diuitie 7 thesauri hois in q̄stū hō est: sunt intellectuales 7 inuisi/biles: et nō sensibiles p aliquē sensuz cor/

Hoīs re/munera/tio ē iui/sibilis

Remūe/ratio d̄z recipi in libero arbitrio.

habent men/ta. Est ḡ sūme iustus remunerator 7 punitor. Recolligendo ḡ oia dicam: qd hō in q̄stū hō h; libez arbitriū: p qd facit opa meritoria seu de/meritoria. Et ideo necesse est qd in natura sit aliq̄s p̄miator vel punitor. Et etiaz qd iudex sit sūme sapiēs: sūme potēs: sūme iustus. Sūme sapiēs: vt p suā ignoran/riā nihil maneat indiscussū. Sūme po/rens: vt p suā impotētiā nihil maneat ir/remuneratū seu impunitū. Sūme iust: vt p suā voluntatē corruprā nihil mane/at ideterminatū. Sed totū qd libero ar/bitrio est cōmissus: p̄fectā 7 cōpletā habe/at recōpēsaz. hoc autē clamat totū vniuer/sūm: cui hō p̄ncipalior pars existit. Et etiaz opa hoim hoc rēqrunt: q̄ volūt habe/re debitū. scz penā vel premiū. Necesse sit qd sit vnus p̄miator et punitor 7 nō plures. nec nisi vn⁹ iudex. Titulus. lxxxviii. Et qd oia opa hois sunt remune/rabilia seu punibilia. et h̄ ex vna 7 eadē radice. scz p̄cedūt ex libe/ro arbitrio: qd est vn⁹ 7 eiusdē nature in oibus hoibz. Quia etiā oia opa debēt re/citissime remunerari seu puniri: et nulluz debet relinqui. 7 si essent plures p̄ncipa/les remuneratores 7 punitores seu iudic/es: esset inordinatio seu cōfusio maxima in remunerādo 7 puniēdo. et opa hois nō possent recte p̄miari 7 puniri: nec exami/nari et iudicari. Un⁹ oporteret qd tantam potestātē haberet vn⁹ sicut alter. et tantā sciētiā seu sapiām: potestātē ac iusticiāz ac voluntatē sicut alter. 7 qd vnus sciret: alter sciret: et semp eēt cōcordes. sed h̄ nō pōt esse. qz h̄ repugnat nature qd plures sint: qz si eēt plures: et q̄libet h̄ret pote/statem distinctā ab alio: et sciētiā et vo/luntatē: possent esse discordes. Et etiam esset sup̄fluitas in natura. 7 sic opa hūa/na nō possent recte seu debite ordinari et iudicari. Sic ergo opa hois in q̄stū hō est: rēqrunt 7 erigūt tm̄ vnū p̄miatores 7 punitore ac iudicē. qz aliter eēt impossibi/le: qd haberent qd eis deberē p iusticiā. 7 vniuersum eēt inordinatū: nec posset sta/re. Et etiā qz libez arbitriū esset eiu/dez et vnus nature in oimibz hoibz. qd est ra/

Regnū poralem. Et etiam sequit̄ q̄ regnūz hoīs
diuinitie inq̄ntū hō est: est etiā intellectuale et non
hoīs sūt corpale. Et q̄ libez arbitriū abstinere vel
spūalia. abstrahit a loco z tpe. et n̄ subijcit̄ eis de
natura sua: nec ē temporale neq̄ locale.

Hō ē tē porale
porale

Bonū z malū
hoīs nō
p̄sistit ī
aliq̄ cor
porali
non est temporale neq̄ locale. neq̄ diuini-
tie hoīs sunt temporales neq̄ locales.
z ideo sunt extra temp̄ et extra locū. z er-
go nō fluunt a p̄senti in futurū: neq̄ p̄re-
reunt: sed semp̄ manēt in eodē statu. z iō
eternē et imutabiles ac incorruptibiles
et fixe. Et exinde sequit̄ q̄ bonū hoīs in-
q̄ntū hō est: nō p̄sistit in aliq̄ qd̄ sit cō-
mune hoīm et bestijs. et ideo nō p̄sistit
in aliqua re q̄ pōt videri oculis corpali-
neq̄ audiri: neq̄ tangi: neq̄ odorari: ne-
q̄ gustari: neq̄ etiā imaginari in aliq̄ re
lata: longa seu p̄funda: nec extensa et ren-
sione corpali. Et p̄ p̄ns bonū hoīs nō
p̄sistit in aliq̄ corporali delectatiōe. Et si
cur dictū est de bono. ita siliter dicendū
est de malo hoīs inq̄ntū homo est: q̄ su-
um malū sit aliq̄: qd̄ cōmune nō sit cū
bestijs. Et ideo malū hoīs inq̄ntū hō est
non p̄sistit in aliqua re sensibili p̄ aliquē
sensem corpis. Et p̄sequens nō est in pe-
na corporali. Sic igit̄ p̄cludendo dica-
mus: q̄ p̄ncipalis remuneratio hoīs et
etiā punitio inq̄ntūz homo: est intellectu-
alis: spūalis et inuisibilis: nec p̄ aliquē
sensem corporale ap̄p̄hensibilis. Quia q̄
le est liberū arbitriū: necesse est q̄ talis sit
remuneratio: z talis punitio.

Q̄ p̄ p̄dicta oīs hō pōt certitudinali-
ter cognoscere quā legē debeat tenere.

Titulus. lxxxix.

Li. lxxxix.
vii.

Et q̄ remuneratio p̄ncipal̄ hoīs
inq̄ntū hō est: est intellectual̄: spi-
ritualis z inuisibilis: z nullo mo-
do corpalis neq̄ visibilis: vt iā p̄batum
est. sequit̄ necessario q̄ oīs lex seu secta: q̄
ponit p̄ncipale bonū hoīs: et p̄ncipa-
lem remunerationē in rebz corpali-
bilibz et sensibilibz: q̄ talis sit mēdosa: fal-
sa et deceptiua. z q̄ illa est p̄tra hoīm in-
q̄ntū homo est. et tales hoīes tenētes ta-
lem sectā seu legē sunt decepti: z querunt
vanitatē z mendaciū: et oēs sunt p̄diti. et
q̄cunq̄ incepit̄ talem legē: decipit̄ seipm̄.

z sit deceptor alioz. Et oppositum possit
mus p̄cludere: q̄ illa lex q̄ ponit p̄ncipale
bonū hoīs. z p̄ncipalē remunerationem
ei⁹ in rebz intellectualibz: spū alibz z inui-
sibilibz ac eternis: et q̄ magis elongant̄ a
corpali- rebz z a delectatiōibz corpali-
q̄ talis lex est scrip̄tissima: verissima: ac salu-
berrima. z talis est lex hoīs inq̄ntū hō est
Et ideo sequit̄: q̄ oēs hoīes tenētes tales
legem: sunt in veritate: et tendūt ad verūz
bonum: z ad veras diuitias: z ad veros
thesauros. Et sequit̄ q̄ talis q̄ fundauit
et instituit̄ talē legē: q̄ fuit ver⁹: scrip̄s: p̄fe-
ctus: sine dolo z sine fraude: diligens bo-
num hoīs inq̄ntū homo est: z cognoscēs
verū bonū hoīs. Et hoc sequit̄ q̄ qui-
libet hō pōt certitudinaliter cognoscere quā
legē debz tenere. z in q̄ debeat viuere.

Q̄ opa hoīs deus nō statim remune-
rat: neq̄ punit̄ sed expectat.

Titulus. xc.

Goniam autēz

ex libero arbitrio tanq̄ a radi-
ce: orit̄ meritūz vel culpa. et ex
merito sequit̄ p̄miū: z ex culpa pena. q̄ si
tollis libez arbitriū: etiā tollis culpāz p̄-
miū: penā et meritū. nā totū bonūz hoīs
inq̄ntū hō est: est habere meritū. z totū
malū hoīs est habere culpā. et ex me-
ritis suis nascit̄ p̄miū: z ex culpa pena.
ideo quanto homo plura habet merita:
tanto etiā plura habet p̄mia: et suū bonū
plus crescit. Et ideo sequit̄: q̄ nō statim
dum bonū opus ē factū: q̄ finali retribu-
tione remuneret̄. q̄ tunc ampli⁹ hō non
posset h̄re alia p̄mia seu merita: sed esset
finalis retributio. sed q̄ hō pōt continue
accumulare merita: debet expectari total̄
remuneratio omnīū meritoz: vsq̄ in fi-
nem: vt simul remuneretur de omnibz: et
totū p̄miū recipiat simul. Rursus etiā
si statim homo dum habet culpā: p̄ni-
retur punitiōe finalit̄ pena sibi debita.
z statim fieret executio et iudiciū. iam eēt
totaliter p̄denatus et p̄ditus: z nō posset
amplius reparari neq̄ restaurari. Et q̄ hō
q̄s diu viuūt est p̄uertib̄: l̄ de malo ī bonū:
z de bono ī malū ex parte liberi arbitrij.
z si male operat̄ est: p̄t cognoscere culpā

Hō sta-
tim pu-
nit̄ v̄ re-
munera-
tur hō.

P̄cō: ē
expectā-
dus

et malū suū: reuocari ad bonū. et si nō est
impossibile. iō ipse ē expectāndus: si velit se
ad bonū opus puertere et relinqre viam
malā. Et hāc expectationē reqrit natura
liberi arbitrii: nō ex merito. qz ei nō debe-
tur ex merito nisi punitio. s; qz ex eo qd i/
mutari pōt et pueriti. Et ideo necesse ē iu-
dicē punitōrē esse misericordē ad expectā-
dū: vt nō statim iudicet ac puniat: ac fina-
lem sniam det. qz meli⁹ ē hoīem saluari q̄
pdenari. Sic g natura hoīs ex pte liberi
arbitrii exigit talē remuneratōrē et puni-
torē. qd neqz statim remuneret neqz puni-
at statim: sed semp respiciat ad bonum et
ad meli⁹ hominis ipi⁹. et p p̄ns est sūme mi-
sericors. qz parci et expectat hoīem: si ve-
lit suā malā vitā relinqre et facere bonū.

Q, et opib; hoīs oñdīf duas eē pnci-
pales ciuitates: et ppetuas habitaciones
hoīm: paradīsum et infernū. **Ti. xci:**

Quāuis autez
q omēs hoīes sint eiusdē natu-
re et pueniāt in libero arbitrio.
tñ qz libez arbitriū p̄t tēdere et ire p duas
vias: et duo itinera et cōtraria et opposita
ad inuicē. qz pōt ire p viā meriti operādo
bonū: et p viā culpe male opando vel sta-
re ociose. et qz meritū et culpa sunt vie re-
pugnātes ad inuicē: nec p̄nt simul esse in
eodē. Et exinde sequit^r: qd hoīes p̄nt diui-
di: separari: et esse p̄trarij ac inimici iter se.
qz quidā p̄nt ire p viā meriti: et quidā per
viam culpe. Et quia nō sunt nisi iste due
vie in hominib; p̄trarie. ideo tota natura
humana nō pōt diuidi: nisi in has duas
partes p̄trarias: et in has cōgregaciones.
Et qz pars hoīm q̄ ambulat p viā culpe
et opez puniendoz: cōtrariat et inimicat
in q̄tū pōt alteri parti hoīm: q̄ ambulat p
viam meriti et opez remunerandoz. ideo
necesse est qd iste due ptes ab inuicē perpe-
tue separen^t tali elongatiōe et distantia lo-
cali qua nō possit esse maior. vt sicut elon-
gant^r p voluntatē et culpā et meritū elon-
gationē q̄ nō pōt eē maior. ita etiā elongen^t
distantia locali q̄ nō p̄t esse maior. Talis
enī sepacio debet eis ex eoz ppria natu-
ra. Neqz eēt pueniēs remūeratio: nisi fie-
ret sepacio localis. qz malis debet sepacio

a bonis. et bonis debet sepacio a malis. et
ideo de⁹ qd est p̄miator et punitor: ac rectif-
sim⁹ iudex: debet separe finaliter istas du-
as pres hoīm ab inuicē maiori sepaciōe
q̄ possit esse. Et ideo qz sepacio local^r ma-
ior que possit esse: est q̄ vna ps ponit sup
oēs celos et supra omia loca. et alia ps po-
natur in medio terre. Vñ circūferentia et
centrū distant sūme. Et qz mediū terre ē
centrū mūdi. ideo vna ps debet ibi habi-
tare. et alia ps hoīm d; habitare sup cir-
cūferentiā vltimi celi. Et habitabūt ibi p-
petue. qz talis habitatio puenit vtriqz ex
ppria natura. Item qz remuneratio bo-
nozū opez et punitio maloz. debet fieri
in distinctis locis et cōgruis. ideo debēt eē
due habitatiōes et due ciuitates separe et
opposite. Sic igit^r ex opib; pcludere pos-
sumus duas eē ciuitates pncipales et p-
petuas habitatiōes oīm ab inuicē distin-
ctas localiter: q̄rū vna vocat^r paradīsum et
altera infernū. In quaz vna nō est nisi ve-
rū et purū bonū hoīs in q̄tū hō est. i alia
nō debet esse nisi malū totū hoīs et verū
malū ipsi⁹. In vna sola p̄miatio bono-
rū operū. in alia punitio et pena maloz;
operū. Et sic possumus pcludere esse tria
loca. Vñ⁹ est loc⁹ bene opandi et merito-
rie vel male et culpabiliter. et in illo loco p-
nunc sum⁹. Alia duo loca sunt remune-
ratiōis et punitiōis. qz vn⁹ ē altissim⁹: et
ali⁹ est pfundissim⁹. De loco p̄o purgato-
rij alibi dicit^r. Q, etiā ex opib; hoīs
in q̄tū hō est: oñdīf immortalitas et ppetui-
tas liberi arbitrii. **Ti. xci.**

Item ex opib; hoīs in q̄tū hō
est: nascit^r meritū vel culpa: q̄b; de-
bet punitio vel premiū. et cui hō
q̄z diu viuat acq̄rat meritū vel culpā. et de
illis nō recipit retributiōes nec punitio-
nes dū viuūt. et ordo vniversi nō patit^r qd
aliqd q̄ntūcūqz modicū remaneat irre-
muneratū neqz impunitū. iō necesse ē qd
remaneat libez arbitriū: qd fiat radix me-
rito et culpaz: vt recipiat debitū et rectā
retributiōe siue punitiōe: qd fieri non
posset nisi remaneret libez arbitriū. Vñ
cū culpa vel meritū remanet post mortē:
necesse est etiā qd maneat libez arbitriū i
quo ē culpa vel meritū: et cui debet puni-

Probat
infernū
esse i me-
dio tre.

Tria lo-
ca hoīm

Infra
ti. clxiiij

Infra
ti. cccxv

Rō pri-
ma.

bois
positum possit
ponit pncipale
memorationem
ipā alio: tūm i
gūe dionant a
lō: corpū: ho-
rissima: ac lū-
o mētrā hō ē
s tenētēs rāle;
ndū ad verū
s: et ad veros
s q̄ fundauit
ter⁹: sc̄rū: p̄se
es: diligēs bo-
et cognosces
sequit^r qd qui-
r cogitare quā
eat vire.
tatim remune-
t.
antes
mēs a radi-
culpa. et ex
pena. qd si
s culpa: p̄
bonū: hoīs
eritū: et totū
m et ex me/
culpa pena-
libet merita:
et suū bonū
qz nō statim
finali retribu-
mpū: hōm
merita: sed esse
pōt continue
spectari total-
tū: vñ in fū/
de omnib; et
Rursus etiā
culpa: p̄mi-
a sibi debita.
dicū. iam eēt
s: et nō posset
nari. Et qz hō
malū i bonū:
liberi arbitrii
p̄olere culpa

Ratō se
cunda,

tio vel retributio. et in q̄ est capacitas pre
mij vel punitiōis. **I**tem etiā q̄ meritū pos
set eē ppetuū. et etiā culpa ppetua. qz rādiu
aliqd durat: q̄s diu nō ē destructū. sed nul
la res destruit nisi p suū contrariū. q̄ meritū
nō pōt destrui nisi p culpā. nec culpa ni
si p meritū. **S**i q̄ meritū postulat pmiū.
et qz nō destruit nisi p culpā ei⁹ contrariū.
sequit̄ qz q̄s diu nō ē culpa: manet meritū
et pmiū. et qm̄ meritū suscipit premium:
tūc pficit. qz vnū complet et pficit aliud.
Et sic sequit̄ qz meritū hoīs in q̄s tū hō ē:
est ppetuū q̄s tū est de se. nec pōt destrui ni
si p culpā. sed culpa nō pōt esse q̄s diu me
ritū est. tū meritū sp̄ est dū ē diu necruz cū
premium. qz vbi pmiū est: nulla pōt esse cul
pa. q̄ adhuc sequit̄ qz pmiū est ppetuū. et
p p̄ns libez arbitriū in q̄ est meritū. **S**i/
militer qz culpa nō pōt destrui nisi p meri
tū qz pena seu punitio nō destruit culpā
nec delet. imo eaz cōplet et pficit. qz pena
ei debet. et h̄ est suū cōplemētū. id̄ duz cul
pa recipit suā penā: nō destruitur. sed imo
manet. et est p̄iuncta cū pena sicut materia
cū sua forma et suo cōplemēto. **D**are enī
debitā penā nō est destruere culpā. qz cul
pa et punitio p̄cordant. qz vnū nō pōt de
struere aliud. **C**ulpa enī nō delet nisi pve
niā. et veniā nō debet nisi merenti et peten
ti eā. et nullus meref veniā nisi a culpa ha
beat absolutionē. et semp̄ imputat̄ donec
p̄ contrariū expellat̄. s. sicut generata est cul
pa volendo: ac sic volūtariē intravit et li
bere cū cōplacētia. ita nolēdo: displicēdo
libere ac volūtariē expellat̄: et etiā odio
habeat: et tūc veniā merebit̄. **A**lter semp̄
manebit culpa et imputabit̄. et id̄ pōt esse
ppetua. et maxime. qz nō pōt post mortē
delet̄. et p̄ns libez arbitriū est ppetuū.
Item punitio manet q̄s diu culpa ma
net. qz punitio nō destruit culpā. sed pu
nitio nō pōt esse sine illo q̄ punit̄. q̄ si pu
nitio pōt esse ppetua: libez arbitriū pōt
esse ppetuū qd̄ punit̄. **S**icut enī sequela
infirmitatis manet q̄s diu ipa infirmitas
manet. et infirmitas manet: q̄s diu ei⁹ cau
sa manet. ita punitio et pena: que ē dolor
ac seq̄la culpe: manebit q̄s diu culpa ma
nebit. **S**ilē est de merito et premio. qz tā
diu manebit pmiū: q̄s diu manebit meri

Tertia
ratio.

tum. sed meritū pōt semp̄ manere. qz non
destruit nisi p culpā. **S**ed si pmiū semp̄
manet: semp̄ etiā manebit ille q̄ pmiat̄. qz
pmiū esse nō pōt sine pmiato. sed h̄ est libe
rū arbitriū. ergo libez arbitriū pōt semp̄
manere: et semp̄ manet: et est ppetuū. et na
tura sua est talis. **O**rdo q̄ est: qz libez ar
bitriū vel bene opat̄: vel male. vel est ocio
sum. **E**t exinde sequit̄ pmiū et meritū: cul
pa et punitio. **E**t sic necesse est libez arbi
trii in eternū manere pmiatū vel punitū.
et esse in p̄mio vel in pena. **N**ec ē dare aliā
viā mediā p quā posset ambulare vel fuge
re. **E**cce igit̄ q̄liter hō in q̄ntū hō est. ex
parte liberi arbitriū ostendit̄ clarissime eē
immortal̄ et ppetu⁹. et p p̄ns intellect⁹ et
voluntas sunt immortales: q̄ ipm̄ libez ar
bitriū p̄stitunt. et p̄ns aia hoīs est im
mortalis et ppetua: et vivens mortuo cor
pore. **T**ractare aut̄ de forma et qualita
te p̄mioz et penaz: et de forma iudicandi
in specialis: nō est p̄sentis intentiōis: s; suf
ficit generalr ostendisse ea q̄dicta sunt de
hoie et de deo. **O**stensum est etiā q̄liter cō
parando hoīem ad alias res p differenti
am liberi arbitriū: nascit̄ vera et magna co
gnitio de homie et de opib; eius: que du
cit nos in cognitionē dei infallibilē et pro
pinquā. **E**t in ista differētia generali libe
ri arbitriū: fundat̄ cognitio de hoie in q̄n
tum hō est in generali. **O**ptimū est q̄ se ex
ercitare in ista cōparatiōe p differentiā
generalem. **D**e cōparatiōe hoīs
ad omēs res triū graduum inferiorz: pe
nes differentiā specialē et modū differen
di singularē: nulli rei inferiori cōicatu. et ē
ultima et final̄ cōparatio in q̄ cōpletur scien
tia homis.

Titulus. xciij.

Dostqz visum
est de cōparatiōe hoīs ad alias
res p differentiā et modū dif
ferendi generalē: q̄ erat p̄ ipsi⁹ cōparatio
nis. ex q̄ cōparatiōe ort⁹ est magnus fru
ctus. nūc restat p̄siderare scdm̄ p̄tē ist⁹
p̄sideratiōis: q̄ est de cōparatiōe hoīs ad
alias res: penes differentiā et modū diffe
rendi specialē. **E**t ista est final̄ et vltia cō
paratio de q̄ extrahit̄ vltim⁹ fruct⁹ et fina
lis: et totū cōplemētū hoīs. et sic erit com

Cōdu /
dit li. ar.
bi. eē im
mortale